

Bokmeldinger

Olav Christensen, 2001. *Absolutt snowboard. Kampen mot kjedsomheten*. Norsk folkeminnelags skrifter nr. 151. Gyldendal Akademisk, Oslo. 176 s. Ill.

Anmeldt av Lars Kaijser, Etnologiska institutionen, Stockholms universitet.

Boken *Absolutt snowboard, Kampen mot kjedsomheten* handlar enligt författaren Olav Christensen om den generation som varken byggt eller valt välfärdsstaten, utan som fått arva den och dess förpliktelser. En ungdomsgrupp för vilken brädspporten blivit en möjlighet att skapa ett nytt, eget och oförutsägbart alternativ till det samhälle i vilket man inte känner sig delaktig. Författarens ambition är att ge en förståelse av dessa ungdomar. Han uppfattar dem som en subkulturell ungdomsgrupp och närmar sig dem från två håll. Han ger dels en bakgrund till hur fenomenet snowboard vuxit fram och hur dess utövare kommit att uppfattas, dels lyfter han fram snowboardsentusiasternas egna tolknings- och meningsramar.

I fokus står en grupp snowboardåkare som camperade i Hemsedal. Sällskapet, som kallade sig Totten Happy Campers (THC), växte fram under början av 1990-talet. Författaren följde dem under ett par år under decenniets andra hälft. Vi får ta del av ett lekfullt vardagsliv där snowboardåkande varvas med snöbollskrig, videotittande och ett vilt festande. Här presenteras en maskulin värld där det gäller att tänja gränserna för sin fysiska förmåga, söka spänning och att kunna behärska smärta. Likt andra kulturella gemenskaper delar Totten Happy Campers värderingar och vetande. Ett återkommande tema är känslan av utanförskap och av att vara i exil. Man har valt att hoppa av skola och vuxenli-

vets ekorrhjul och att istället helhjärtat ägna sig åt att åka snowboard.

Snowboardkulturen beskrivs som en internationell gemenskap med ett kontaktnät vars förgreningar sträcker sig över hela världen. Här förmedlar populärkulturen i form av videofilmer och tidskrifter en referensram där stilideal och värderingar kan alstras. För ungdomarna i Happy Totten Campers blir det därmed lättare att känna gemenskap med snowboardsentusiaster i USA, Chile, Japan eller Frankrike än med andra norska ungdomar. Författaren ger en bild av en hedonistisk ungdomskultur med rötterna i surf- och skateboardvärlden. Framträder en idrottsgemenskap skild från de mer tävlingsinriktade sportgrenarna som till exempel fotboll och ishockey. I skateboardvärlden är det inte laget, tävlingen och vinsten som är i fokus, utan den individuella upplevelsen och den kollektiva gemenskapen. Den traditionella idrotten med upprepade monotona träningspass och tävlingar sätter ur brädportsentusiasternas perspektiv leken ur spel och det passar inte dem som sökt sig till snowboardåkandets gemenskap. För dem är snowboardåkandet istället en lek och ett sätt att hålla långtråkigheten stången. Måttet är att vägra att bli vuxen.

Styrkan i *Absolutt snowboard* är att den visar hur populärkultur som tidskrifter och videofilmer är sammanflätade med ungdomarnas vardagsliv. Författaren redogör inte bara för innehållet i filmerna (till exempel *Snowboarders in exile*) och tidskrifterna (till exempel *Transworld snowboarding*, och *Blunt*). Han lyfter också fram när, var och hur de används. Han visar hur en grupp ungdomar står i ständig kontakt med vad de ser och läser. De populärkulturella medi-

erna förmedlar nya trick, stilar och attityder, samtidigt som de förmår bekräfta det liv som ungdomarna själva lever. Här förmedlar Christensen insikter som är giltiga också i andra ungdomssammanhang och det sätt på vilket ungdomarnas medievärdande återges kan fungera som förebild för andra forskare.

Språk, stil och kläder är viktiga ingredienser när Christensen skisserar Happy Totten Campers som en subkultur. Språket är anglofierat. Förebilderna finns i de populärkulturella medierna där man hämtar uttryck som "smoth" (bra), "baila" (att inte klara något) och "ruler" (att regera). Kläderna är stora, bekväma och funktionellt anpassade till backarna och åkandets krav. Så långt är det gemenskapen i den internationella snowboardkulturen som gör sig gällande. Men Christensen visar också på en lokalt förankrad kunskap om fjällandskapets backar, pass och utmaningar är av betydelse när HTC konstitueras som grupp. Jag saknar dock en mer genomgående diskussion om vad Totten Happy Campers är subkultur till. Är det till andra ungdomar? Till samhället som helhet, eller är det kanske i relation till andra snowboardåkare? THC tar avstånd från snowboardtävlingar och att träna. Samtidigt pågår denna verksamhet och det är tydligt att alla snowboardåkare inte är delaktiga i Totten Happy Campers kulturella sfär. Detta är i sig inte förvånande, men om detta förs inget resonemang. Ofta tenderar Christensen istället att förlora distansen och enskilda åkare porträtteras som i glorifierande hyllningsporträtt. Här skulle jag hellre tagit del av ett resonemang om de självbilder som alstrades inom Happy Totten Campers. Hur homogen är egentligen snowboardåkarnas kultur, och vilka alternativa menings- och tolkningsramar finns här utrymme för?

Olav Christensens *Absolutt snowboard, Kampen mot kjedsomheten* är en påkostad

och på många sätt läsvänlig bok i ett behagligt format med många bilder, både i färg och svartvitt. Framställningen domineras av kortare texter där olika dimensioner av snowboardkulturen avhandlas. Etnografiska beskrivningar av snowboardåkarnas vardagsliv blandas med faktamässiga bakgrundsteckningar och rena personporträtt där enskilda individer står i centrum. Boken är en populärbearbetning av författarens doktorsavhandling *Absolutt snowboard, Studier i sidelängs ungdomskulturer* (Oslo universitet) och i den populära formen har flera av de krav som annars kan ställas på ett akademiskt verk fått kliva åt sidan. Hit hör till exempel en mer formell genomgång av det material som studien vilar på. Detta är dock överkomligt, då det mellan raderna är möjligt att läsa sig till hur författaren gått till väga och vilka källor som varit av betydelse. Jag är däremot mer tveksam till hur författaren förhåller sig till tidigare forskning. Texterna vilar ömsom på Christensens egna iakttagelser och reflektioner, ömsom på tankegångar hämtade ur den vetenskapliga tradition som behandlar erfarenheterna av att leva i en senmodern värld (till exempel ungdoms- och subkulturforskning, identitets- och modernitetslitteratur, konsumtions- och mediastudier). Vem som tänkt vad är inte alltid lätt att veta, då referenser till andra verk nästan helt saknas. Visserligen finns i slutet av boken ett par sidor där tidigare forskning och annan litteratur av relevans listas. Denna lista är dock uppförd temavis och det är ofta svårt att förstå hur och var Christensen använt dessa böcker. Den som önskar veta mer om de tankegångar som väcker intresse får inte mycket hjälp att veta var de ska leta. En ruta med information med viktiga inspirationskällor i anslutning till varje kapitel hade varit fullt tillräckligt och en nyttig hjälp för läsaren..